

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА

ГОДИНА С, БРОЙ 20

СОФИЯ, 1 – 15 НОЕМВРИ 2000 г.

ЦЕНА 0,40 лв.

http://www.aster.net/ort.church.bg
e-mail: synpress@bglink.net

- **Интервю:**
Проблемът с издигането на статуята на (Света) София в центъра на столицата стр. 4
- **Невроза и недъзи в духовния живот**
- **Светите отци за гнева и унието** стр. 5

- **Храмът „Св. Димитър“ във Вигин на 100 години**
- **Как са постили старозаветните праведници** стр. 6

- **Преишни глобализации в историята на света**
- **Абонаментна кампания:**
Как да се абонираме за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“ стр. 7

Св. Йоан ЗЛАТООУСТ

За слабата, славолюбието (и статуята)

Ако станеш и хиляди пъти познатен, с нищо няма да бъдеш по-добър от неизвестните човещи. Напротив, със самото това ще станеш даже по-безчестен. Когато тези, които те представят и прославят като знаменитост, се смеят на тебе за същото това, че ти търсиш от тях слава, усърдието ти не произвежда ли нещо, обратно на твоето желание?

Тези човещи се явяват като изболчителни. Който хвали предалия се на блудство и безпътен живот и го ласкава, със самото това той повече изболчишава, отколкото хвали славолюбеца. И тъй, защо се грижиш много за едно такова дело, последните от което са винаги противни на твоята цел? Ако искаш да се прославиш, презирай слабата и ще станеш по-славен от всички! Какъв смисъл има да се подвърляш на същото, което се случило с Навуходносор? Той издигнал статуя, като мислел да получи още по-голяма слава чрез дървото и безчувствения образ, този, който имал цял живот, искал да се прослави чрез това, което няма живот. Виждаш ли, крайно безумие! Като мислел да си създаде чест, той повече се унижил, като показал, че повече се надява на неодошвена вещ, отколкото на самия себе си и на живата своя душа, поради което въздал такова предпочитание на дървото. Не е ли достоен той за присмех поради това, че търси похвала не в себе си и в своя добродетелен живот, а в дъските? Това е все същото, както, ако някой би помислил да се хвали с пода на къщата си и с красивата си стълба, отколкото с това, че е човек. Но мнозина от нас сега подражават на Навуходносор. Както той със своята статуя, така едни от нас мислят да извикат учудване с дрехите си, други с къщата си, с мулетата, колесниците, колоните, които се намират в техните къщи. Като са погубили в себе си достойнството на човека, те търсят напълно смешна слава за себе си в другите предмети.

Знаменитите и велики служители на Бога се прославяли не с това, но с потребното. Те били и пленници, и роби, и юноши, и чужденци, те нямали нищо собствено, но се оказали по-почтени от тези, които имали в изобилие всичко. Нито огромната статуя, нито велможите, нито вождовете, нито безчислените войски, нито многото злато, нито големият разкош могли да удовлетворят страстта на Навуходносор да се покаже велик. А за служителите на Бога, лишени от всичко, била достатъчна едната мъдрост. Като нямали нищо, те се оказали толкова по-блискани от носещия диадема и багренища и от притежаващия всичко, колкото сълнцето е по-бляскаво от диаманта. Щом те се появили, очите на царя заблестели като огън, заобиколили ги вождовете, управителите, чиновниците и цялото демонско събрание; звукове на флейти, тръби и разни музикални инструменти, като се разнасяли до небето, навсякъде отгласяли слуха им. Пещта горяла извънмерно силно и всиняйт пламък се докосвал до самите облаци; всичко било изпълнено със страх и ужас. Но юношите нищо не ги плашело. Напротив, те се надсмивали над околните като над играещи деца, проявили мъжество и кротост и по-гърмогласно от тръбите извикали: „Нека ти е известно, царю!“ (Дан. 3:18).

Из „Гъкувание на Евангелието от Матей“

За безплатните сили

Знаем, че има ангели, архангели, престоли, господства, начала, власти, умни сили или умове, чисти по природа, без примеси, непреклонни или труднопреклонни към зло, непрестанно ликуващи около Първопричината... Всяка от тези умни сили е посла грижата за една или друга част от Вселената или за нещо в света. И всички те песнословят Божието величие и съзряват вечната слава...

Св. Григорий БОГОСЛОВ

Тропар на св. Ангели, гл. 4

Началници на небесните воинства, ние, недостойните, винаги ви молим с молитвите си да ни оградите под покроба на вашата невестествена слава, като запазвате нас, които коленопреклонно молим и викаме: избавете ни от беда, защото сте чиновалници на вишните сили.

Глобализацията – опит за обобщение

Глобализацията е реалност. Тя има потенциал да облагодетелства всички, но само ако държавите работят заедно, за да направят благата си достъпни за цялото свое население.“ Това са думи, с които генералният секретар на ООН Кофи Анан откри Срещата на хилядолетието в Ню Йорк в началото на септември. Така той определи главната тема на срещата.

В края на септември в Прага се разрази протест срещу Международния валутен фонд. Световната банка и глобализацията.

Преди това протестни акции на антиглобалистите се състояха в Бостън и

Снатъ. Недоволството бе свързано главно с едно: заплахата от все по-голямо обединяване на масите за сметка на един облагодетелстван елит. Т. нар. „глобален капитализъм“ се счита за виновник за обединяването в световни мащаби.

Световната банка и МВФ са специализирани институции за глобално сътрудничество. Чрез свои програми, провеждани почти навсякъде по света – финансиране, фискална политика, монетарни и фискални мерки – те създават параметрите на икономическата глобализация в момента.

Специалисти в областта на икономиката и

финансите обаче считат, че МВФ и Световната банка не би трябвало да се свързват неразривно с процеса на глобализация. По-скоро именно тези институции създават спънки на просперитета и задържат глобализацията. В тях се съдържа и главната причина за влошаващото се положение на бедните и малцинствата по света. Експертите обвиняват двете институции в неправилна политика и дори в крайно лява ориентация. Дотук специалистите са единодушни с протеста на антиглобалистите.

По-нататък обаче те считат, че глобализацията при правилно провеждане съдействат на нейните институции би трябва-

ло да доведе тъкмо до обратното – повишаване на икономическия растеж и жизнения стандарт в световен мащаб.

Младешките протестни тълпи като че ли не схващат много добре какво точно се случва, нито срещу какво точно протестират. Поне такава впечатление оставиха репортажите и интервютата от антиглобалистките протести. В Прага например те наподобяваха манифестациите на „Грийниш“ или разните правозащитнически организации – в буйните глави на ентузиазирани младежи изглежда витаят доста абстрактни представи.

БЪЛГАРИЯ

Съобщение

На 30 октомври се проведе извънредно заседание на Св. Синод на Българската православна църква. На него бе разгледан внесенят в Народното събрание от Парламентарната комисия по правата на човека, вероизповеданията и по жалбите и петициите на

гражданите общ проект на Закона за вероизповеданията.

След разглеждането на проектозакона синодалните архиереи внесоха в Парламента своето становище с конкретни предложения за промени в текста. Публикуваме пълния му текст.

Българският патриарх освети нов храм

В село Световрачене, Софийско, откакто съществува като селище не е имало храм. Благочестивите християни са се черкували в съседното село Негован.

По инициатива на о. Радосвет поп Станев, кмета на селото Асен Никифоров Костов и Борис Янакиев се подема идеята да се изгради храм. За кратък период от време тя бе осъществена.

Красив храм се издигна сред площата на селото за чест на благочестивите жители, помогнали

всески с каквото може – пари, труд или строителни материали.

На 1 ноември, когато се чества паметта на св. беззребренци Козма и Дамаск, обявени и за Ден на селото, Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Максим, в съдействие с митрополит Геласий и главен секретар на Светия Синод, и двамата викарни епископи Траянополски Иларион и Макариополски Гавриил, извърши освещаването на новия храм. Празничното

събитие бе събрало множество богомолци от селото и околността.

Патриарх Максим бе посрещнат пред храма при възторжено молитвено пение на църковния хор при столичния храм „Св. Възнесение“.

След службата Негово Светейшество произнесе празнично слово, в което подчерта голямото значение на храма и пожелави Божие благословение да пребъдва над благочестивите християни в това село, за да пребъдва в плодородие и мир.

Обновление на храм и освещаване на православен просветен център в Кърджали

На 29 октомври Пловдивският митрополит Арсений посети Кърджали във връзка с обновлението на храм „Св. Георги Победоносец“. Негово Високопреосвещенство извърши водосвет и поръчи обновлението на храм след извършените възстановителни работи. По време на св. Литургия се извърши дяконско ръкоположение на Марин Кирилов – студент по богословие от Кърджали. Цялата служба беше оглашена с ангелското пение на хор „Св. Иван Кукузел“ от София с диригент г-н Иван Праматаров. На празничното богослужение присъстваха кметът на града г-н Румен Димитров, деканът на Богословския факултет на Софийския университет доп. Иван Желев, професори и студенти по богословие от София и Кърджали.

В своето празнично слово митрополит Арсений напомни на християните да подражават на нашите родни светии, да свидетелстват Христовата вяра в тези тежки и труд-

Посрещането на Пловдивският митрополит Арсений в Кърджали

ни времена и отпрати пожелание към новоръкоположения дякон да бъде носител на Христовата светлина и да я раздава на хората. Митрополит Арсений отпрати благодарност за усърдното служение към председателя на храма о. Петър Гарна, строителите и участвалите с доброволен труд в строежа и ремонтите на обновения храм и православния център.

Също така изказвания направиха кметът на града, църковното настоятел-

ство, председателят на храма и студенти по богословие от гр. Кърджали.

След това бе извършено освещаване на православния просветен център, където се преподава вероучение и ще се провежда църковно-просветна дейност. Пловдивският митрополит присъства на урок по вероучение, след което пожелави на децата да бъдат усърдни в учението и да прилагат в живота си всичко, което им се преподава.

Цветан ГЕОРГИЕВ

Становище на Св. Синод

Във връзка с внесената на 12.10.2000 г. за разглеждане и приемане от Парламента ОБЩ ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ВЕРОИЗПОВЕДАНИЯТА Св. Синод прави следните конкретни предложения:

1. Чл. 8. Традиционното вероизповедание на българския народ е източното православие. То е официалното вероизповедание в Република България. Негов изразител и представител е Българската православна църква, която има исторически заслуги към българската нация.

2. Чл. 9. (2) При доказана нужда Министерският съвет може да субсидира вероизповеданията чрез държавния бюджет.

Забележка: Висши духовни училища да се откриват по реда, предвиден за висшите учебни заведения в страната.

3. Чл. 10. Алията 5 да отпадне.

(6) Дава становище на Министерството на образованието и науката за откриването на средни духовни училища. (продължението на тази алинея да отпадне)

(9) Осъществява надзор върху дейността на вероизповеданията с оглед спазването на този закон.

Забележка: Предвиденият надзор относно спазването на уставите противоречи на чл. 7.

4. Чл. 13. Алинея 3, т. 2, вм. „устройството“, да бъде „структурата“, а в т. 3 да се добави: устройство, органи на управление, начини на...

5. Чл. 23. Алинея 1, т. 3, удостоверяване за съдебната регистрация на... (без „от Дирекция „Вероизповедания““).

6. Чл. 36. Трудовите правоотношения на свещенослужителите и служителите на вероизповеданията се уреждат съгласно Устава на вероизповеданията, трудовото и социалното законодателство.

7. Чл. 39. Вероизповеданията подлежат на държавен финансов контрол за получените от държавния бюджет средства.

Забележка: След като сдруженията с идеална цел не подлежат на държавен финансов контрол, неуместно е вероизповеданията да са поставени в зависимост от такъв контрол.

8. Чл. 41. (3) Даренията в полза на вероизповедание, направени от местни физически или юридически лица за строеж и ремонт на храмове и манастири се освобождават от данъци.

9. Чл. 43. (1) Българската православна църква, както и другите вероизповедания, имат изключително право да произвеждат и търгуват с предмети, свързани с богослужбата им дейност по цени, определени от централните им органи на управление.

(2) Религиозните вероизповедания имат изключително право да издават и разпространяват религиозна литература, аудио- и видеоматериали, свързани с вероизповеданията.

10. Чл. 44. (без първа алинея) При стопанисването на своите имоти в чужбина Българската православна църква се подпомага от Министерството на външните работи на Република България.

11. Чл. 47. (2) Средните и висши духовни училища се откриват при условията и по реда, предвидени в Закона за народната просвета за частните училища.

(3) Във висшите духовни училища се обучават лица, завършили средно образование. Свидетелствата за съветна квалификация на лицата, завършили висше духовно училище – свещенослужите-

ли и преподаватели по религиозните дисциплини в средните духовни училища, СИП и ЗИП „Религия“ – се издават от вероизповеданията.

12. Като се основаваме на горизложеното и както се позоваваме на чл. 6 от действащия закон, както и за да бъде осъществена и потвърдена връзката между извършената регистрация и новия закон ПРЕДЛАГАМЕ § 2 от заключителните разпоредби на закона да има следната редакция:

§ 2 (1) Заварените към датата на влизане на този закон в сила вероизповедания, които имат утвърден устав и техните местни подразделения запазват правоспособността си на юридически лица, без да се регистрират по реда на този закон.

(2) Дирекция „Вероизповедания“ при Министерския съвет в едномесечен срок, от влизане на този закон в сила предава регистъра на утвърдените вероизповедания на Софийския градски съд.

(3) Заварените към датата на влизане на закона в сила са длъжни в едногодишен срок от влизането на закона в сила да приведат уставите си в съответствие със закона.

Така предложената редакция:

– Запазва и потвърждава многовековното съществуване на Българската православна църква и нейните канонически правила;

– Потвърждава съвпазката с утвърдените Устави на вероизповеданията по действащия закон, включително и на Българската православна църква;

– Създава се задължението за поставяне в съответствие на действащия Устав с новите законови изисквания в един нормален срок, който държи сметка за провеждане на един Църковно-народен събор, съгласно изисквания на действащия Устав на Българската православна църква. Предложеният кратък срок ще затрудни съществено спазването на сега действащия Устав;

– Предложената редакция на § 2 от заключителните разпоредби ВЪЗПРОИЗВЕЖДА НАПЪЛНО ПРИЕТИЯ ПРИНЦИП на вече приетия Закон за юридически лица с нестопанска цел. Няма разумен и правен довод, който да създава друг различен режим и допълнителни изисквания по отношение на вероизповеданията, при това отнасящи се до Българската православна църква, която има своето съществуване далеч преди когото и да е юридическо лице, с нестопанска цел;

– С предложената редакция на § 2 се избягва ПРАВНО НЕДОПУСТИМОТО ПРЕДИДСАНИЕ направено в ал. 2 на предложението текст в законопроекта, с какъв акт съдят следва да се произнася по отношение на вече съществуващите вероизповедания. Определението на съда е правен акт, който има суверенно право да го постанови, тогава и в случаите, когато той определи, но в никакъв случай не може да се разпоредва на съда какъв акт трябва да постанови, при това да се разпоредя със закон с материално правно, а не процесуално действие;

– Предложената редакция на § 2 ал. 2 създава НОВИ ИЗИСКВАНИЯ И НОВИ ДОКУМЕНТИ от вече утвърдените Устави на съществуващите вероизповедания. Това противоречи на необходимостта от уважение към вече утвърдения Устав на Българската православна църква;

– Недостигато е с предложението § 2 ал. 2 да се създават правни възможности за НОВИ, ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ към вече узаконените вероизповедания. Не съществува разумен довод за създаването на нови, допълнителни изисквания.

ОТ СВЕТА

Среща на Руския патриарх Алексий II със Сръбския патриарх Павле

На 27 октомври в Патриаршката резиденция в Свято-Даниловския манастир се състоя среща на Руския патриарх Алексий II, Сръбския патриарх Павле и президента на Съюза на република Югославия Воислав Кошунца. На срещата присъстваха министърът на външните работи на Русия Игор Иванов, председателят на Отдела за външни църковни връзки към Московската патриаршия Смоленски и Калининградски митрополит Кирил, Истрински архиепископ Арсений, както и иерарси на Сръбската православна църква – Черногорски и Приморски митрополит Амфилохий и Шумадијски епископ Сава.

В обръщението си към президента Кошунца патриарх Алексий II каза: „Надяваме се, че с вашето избране в скоро време ще бъдат прекратени санкциите срещу Югославия, на които Руската православна църква се противопоставя последователно от 1994 г., и ще започне възстановяването на разрушените обекти, уреждането на мирния живот и решаването на вътрешните проблеми, които все още съществуват в

Югославия. Ние не можем да останем равнодушни към съдбата на Югославия. Отнасяйки се с пълно уважение към свободата на народите самостоятелно да избират своя път, ние считаме за важно запазването на Съюзната република.“

Югославия. Ние не можем да останем равнодушни към съдбата на Югославия. Отнасяйки се с пълно уважение към свободата на народите самостоятелно да избират своя път, ние считаме за важно запазването на Съюзната република.“

Юбилеен албум на „Св. Ксенофонт“

По случай 1000-годишния юбилей от своето основаване светогорският манастир „Св. Ксенофонт“ публикува паметна книга, озаглавена „Икони“. Юбилейният албум беше издаден първоначално на гръцки език, а сега вече може да бъде намерен на английски. Пълното му издание е част от издателската програма на светогорските манастири, насърчана и финансово подпомогната от Културната столица на Европа (Солун) и включва преглед на научното представяне на публикуваното от непознатата стървоищ-

ница на Света Гора.

Албумът съдържа историята и иконографското свидетелство на манастира, цветни снимки на всички цени и исторически икони от манастирската колекция, изяснение на хилядолетната история на манастира, критически статии от водещи учени византолози и университетски професори и описание на реставраторската и техническа работа по съхраняване на иконите. Албумът съдържа 302 страници със 142 цветни илюстрации.

Богословска консултация между православни и католици

От 26 до 28 октомври в колежа „Св. Павел“ във Вашингтон, САЩ, се проведе 59 среща на Северноамериканската богословска консултация между православни и католици. Основни теми на срещата бяха развитието на връзките между Православната и Католическата църква и възростват за *фишюков* – добавената от католиците фраза „и от Сина“ към Никео-Цариградския символ на вярата, коя-

то става една от причините за отделието на Католическата църква от Православната.

Безвото решение следващата консултация да се проведе в края на май 2001 г. в православната семинария „Св. Владимир“ в Крестуд, Ню Йорк.

Официалните православно-католически богословски консултации започват през 1965 г.

Глобализацията – опит за обобщение

От стр. 1

Финансовите министри на страните членки на МВФ, заседаващи в този момент в чешката столица и добре охранявани от полицията, се направиха, че също не разбират точно за какво става дума, изразиха известно недоумение, след което продължиха да заседават и деликатно да изчакват спадане на напрежението.

Действително, протестните напрежения достигнаха апогея си и се успокоиха по естествен начин. Клананите изпуснаха нагнетената обществена пара и... глобализацията продължава по своя път – недостатъчно изяснявана, недостатъчно разбираана, но силно пропагандирана.

Показателно е, че досегашните мащабни антиглобалински протести са основно по социално-икономически съображения. Т. е., ако опасността от обединяване и икономически кризи бъде заменена с оптимистични картини на всеобщо забогатяване и индустриален напредък, причините за безпокойство изглеждат ще бъдат премахнати и всичко ще бъде наред.

Глобализацията обаче представлява интерес не само в икономическите си, но и във всички свои останали проявления. Особено за онези, които явяват, че „не само с хляб се живее човек“ (Мат. 4:4). Ние трябва да сме наясно, че отсегата и занаярът тя ще бъде естествената среда на земята ни живот – нашия и най-вече на депата ни. Глобализацията вече започва да засяга всички сфери на съществуването си – от ежедневните покупки, общуването, работата и развлечението ни, до мирогледа и духовния ни живот.

Без да подценяваме притесненията на пражките антиглобалисти и на тези от Бостън и Сياتъл, за нас са не по-малко важни икономическите страни на глобализацията, а освен това – и организираната връзка между тях. В по-старите издания на „Речник на чуждите думи“ думата „глобализация“ липсва. Тя принадлежи към найновата терминология, но вече е утвърдена чуждизна с широка употреба в българския език.

Какво е глобализация?

Определението е готово в съзнанието на всички ни – не само теоретически формулирано, но вече и опитно преживяно: глобализацията е национално унифициране на икономика, финансите и комуникацията. Също така и на ценности, култура, бит, стандарт, социални взаимоотношения, а дори (в различна степен) на идеологии и религии.

Глобализацията не е нещо качествено ново, с което за пръв път се срещаме днес. Светът от древност е преживявал много опити за глобализиране, някои от които твърде успешни за времето си. Да си спомним епохата на Александър Велики или Римската империя, или Китай, Византия, Османската империя, огромните територии на Монголската империя, завла-

дени от страховития Чингиз хан.

Форми на глобализация се установяват и по-късно. Такава са например европейските колонии, които започнаха да се разпадат едва след Втората световна война.

Стремешите на Хитлер, за щастие без краен успех, също целяха глобално надмощие.

В паметта ни все още живее до болка пресният спомен за Съветския съюз или по-точно за т. нар. Съветски блок, към който България също се числеше. Какъв по-нагледен пример за глобализация, макар и в крайно уродливи форми?

Все пак, започналото днешно глобализиране на света носи много уникални, само свои и непознати в миналото особености. Те са свързани също с

нещо ново:

повзата и невероятното развитие на компютърните технологии. Технологиите изобилно, никога по-рано не са били до такава степен решаващ фактор в унификацията. Съответно и мащабът на промените днес е толкова по-голям, колкото по-бърз е Интернет от пощенския автомобил, например.

Ако приемем, че в човешката история нещата се повтарят периодично, но по възходяща спирала, то днешната глобализация е едно поредно завръщане, само че в най-високия кръг на спиралата. Защото този път не отделни територии, не само континенти, но целият свят е на прага на безпределно уеднаквяване. Дали тази тотална глобализация ще бъде изведена до край или не, ние не можем още категорично да твърдим. Важното е, че предпоставките за това вече са налице, както и фактът, че тя вече е започнала. Както споменахме, икономическата глобализация е най-осезаема, защото най-просто се отразява на физическото ни съществуване.

Пред очите ни става постепенно уеднаквяване на валутите. В Европа отдавна вече е въведена единна валутна единица. И ако еврото и доларът си съперничат, това е по-скоро еднородство, водещо в една и съща посока. Не е тайна, че крайната цел е отпадането на сегашните валути и замаяната им в обзорното бъдеще с удобни и унифицирани „електронни пари“. Всъщност те вече паралелно съществуват, като се има предвид възможността за разплащане с кредитна карта и по банков път, използвана широко на Запад, а вече и у нас.

Преднина набира и политическата глобализация. След Студената война и разпадането на бившата глобална сила от тоталитарен тип – Съветския съюз – Русия постепенно започва да се включва в новата глобализация. Дори това да става бавно и неохотно от нейна страна, напредъкът в тази посока е очевиден, като се има предвид сътрудничеството ѝ с останалите световни сили на

последък.

NATO се очертава като авангард на една колективна система за сигурност, включваща единно управление и военни сили. А ООН с всичките си сателитни организации е мирната институция, осигуряваща единомислие и еднородствие на огромната международна общност.

Глобализацията на комуникациите бележи може би най-голям и бърз напредък. Само за няколко години глобалната компютърна мрежа Интернет промени до такава степен, че би пробудило ревност и у най-смелия фантаст от близкото минало. Това развитие също върви към пълно унифициране на съобщенията в световен план. Врочем Интернет е много повече от мрежа за комуникация. Тя е мощна всеотранно глобализираща сила.

Заражда се също и глобална конституционна и съдебна структура, простираща се от Световния съд до специалния трибунал за съдени на военните престъпления.

Никак не изостава и културната глобализация в найширок спектър. Тя се извършва в няколко направления.

Едно от най-съществените е постепенното налагане на английския език като универсален. Разбира се, езици като китайския и испанския се говорят от население многобройно от англоговорящото. Но истински международен език, който почти навсякъде по света е „задължителен втори“, остава английският. Отпадането на езиковите бариери между хората вече повече започва да прилича на Вавилонската кула преди смесването на езиците...

Друго направление в културната глобализация е уеднаквяването на образованието, а заедно с това и на начина на мислене, мирогледа, отношението към хората и живота въобще, на подрастващите днес. Космополитизъмът става висша ценност и завештаен цел. Еднородността на тийнейджърите по света е изненадваща, съвсем нова и неочаквана за представителите на малко по-възрастните поколения. Идеалът за си „гражданин на света“ започва да напомня модерна форма на древноимперско съзнание: „Римски гражданин съм“...

Ролята на медите и най-вече на телевизията в това отношение е огромна. Включете „кабела“ и в дома ви ще нахлуят поне 50 различни картини от 50 различни краища на света! Преди няколко десетилетия, за да види тези образи, човек е трябвало или да отиде на място (често силно начинание), или да чете книги – занимание, изискващо много повече интелектуални усилия, изображение и време.

Нещо повече: националното кино вече е в криза, близка до пълното му изчезване. Настъпва глобалното кино в лицето на американските филми. Освен че са психично и професионално направени, те обикновено носят едни и същи глобални послания,

формират едно и също глобално мислене. Останалото довършват забавните предавания и информационните програми в духа на CNN.

Глобализацията неусетно, но в бързи темпове води до унифициране и в други сфери на политическия, обществения и културния живот. Със сигурност ще пропуснем нещо, ако се наемем да обхващаме всичко.

Важно е да проумеем едно: локалната идентичност на отделните народи, „доместичният“ натрупан опит продължава и има някакво значение, но все повече губи важни дори на местна почва. Това се изразява в шателното събиране и подреждане на всичко национално в музеи, университети, файлове с информация и издания. По този начин националните култури започват да приличат в един момент на мъртвите древни езици: наш дълг и научен интерес е да ги съхраним, но като нещо от минало. Докато на днешен ред, на ход в момента са всеобщо, общочовешки, национални – глобални – стремления.

На този фон особено внимание заслужава глобализацията на ценностите и идеологиите.

Днешното глобализиране на света създава впечателно сякаш ние за първи път имаме шанса да се радваме на един завиден идеен плурализъм (в това число и религиозен), в условията на свобода и демокрация.

На практика не е съвсем така. Глобализацията днес, както и в предишните времена, не може да не се опита да подчини на целите си и идеологическата сфера. Просто ние сега, подобно на манифестантите от Прага, все още не разбираме добре какво точно става, мислейки най-вече за собственото си материално благодействие. А около нас неусетно се гради и задръпва една стройна

нова идеология

(парадоксално е, че тя различа именно на апатията или неспособността на своите присмички!)

Подобно на тоталитарните системи от миналото, глобализиращите сили и днес формират една идеология чрез поставяне на етикети. Но за разлика от шаблоните на комунистическата глобална идеология например, днешната е много по-привлекателна. Това идва от изключването на принципа на забраната и страха от наказание. Главни принципи стават свободата или по-точно идеята за свободния избор. Всъщност забрани продължава да има, но те се осъществяват по много по-фин начин – тихата изолация. Към това ще се върнем по-нататък.

Лошото е на тази етикетизация е, че тя също не носи почти никакви нюанси, но съдържа само добри или лоши оценки – плоски като всеки етикет.

Например доктрината за безусловна толерантност създава своите отрицателни, „лоши“ етикети: нетолерантност, фундаментализъм, консерва-

тизъм и т. н. Също така – и своите „добри“ етикети – търпимост, различност, промяна... И в едните, и в другите етикети все по-малко се допускат средни стойности, частни случаи, смекчаващи обстоятелства.

Наред с това растат и „изискванията на обществото“ за коректност, за пълно съгласие на гражданите на света с новите доктрини. Отсега вече се очертават и някои „малки“ теми табу, към които започва да се ориентира цялата отрицателна обществена енергия. Спрамо тях се създават и специфични механизми на обществена нетърпимост.

Какво се случва, ако някой навлезе в тях?

Както в древност найтежко наказание за граждани на една империя е било изгнанието му сред външните народи, претрпелно наричани варвари, това се очертава и днес – изгнание. Но вече не физическо, а медийно. Изгнание чрез мълчание. (Ще си позволим да припомним съвсем пресния случай, когато нито един от възхитителите на Георги Чапкънова статуя „Лъжеосфия“ не дойде на обявеното обществено обсъждане по проблема. Същевременно се проведе масирана медийна кампания за популяризиране на самия скулптор Георги Чапкънов и почти пълно медийно затъмнение на обществения мнение, несъгласни с доктрината и символката на неговата статуя. Така опонентите бяха поставени в нещо като културно гето от несъгласни еднородности. Това бе типичен пример за идеологически глобализъм в действие – варно, на балканска почва все пак!)

Връщайки се към „глобалната“ тема, пред нас стои важна задача. Първо, трябва да се опитаме да излезем от мъглата и да определим крайната цел на глобализацията.

Тя е установяването на Нов световен ред. Изобщо не става дума за догадки. Терминът се тиражира широко и официално. Освен това вече е налице и неговото институционализиране.

Второ, интересно би било да видим в начина, по който един ден всички многонационални прояви на глобализацията биха могли да се координират, да се съберат в една точка и да се приложат максимално ефективно в интерес на крайната ѝ цел – Новия световен ред.

Как икономическата, културната, идеологическата и др. прояви на глобализацията биха могли да си взаимодействат и да повлияят осезателно дори отделни индивиди така, че той да стане едновременно двигател и предан подемник на Новия световен ред?

Да се върнем отново към технологичното. Засега те правят нещо като репетиции за близкото бъдеще. Но вече има разработена карта с лазерна полоса (подобна на компактдиск), която е качествено нов носител на информация, различен от досега познатите магнитни и елект-

ронни карти, баркодове и т. н. Предлага се с въвеждането си (първо в САЩ, а след това и другде по света) тази карта да бъде едновременно документ за самоличност, паспорт за пътуване, шофьорска книжка, кредитна карта, фотокарта, медицински картон, здравноосигурителна книжка. Всичко в едно. За целта е нужно още по-голямо унифициране и съвместяване на компютърните системи по света, но това е елементарно.

Именно тези технологии са предназначени да фокусират и да активират плодовете на глобализацията във всички области. От една страна, това ще доведе до огромни улеснения, евентуално отпадане на досадните пари, ефективност в икономиката и търговията, в осигуряване, здравеопазване, обслужване, контрол над престъпността, публичен регистър и пр., и пр. Но, от друга страна, биха се създали благоприятни условия Новият световен ред да се утвърди като най-тоталитарната световна система, която човечеството никога е познавало.

Приблизително при такива условия физическото съществуване на всеки индивид може да се постави в зависимост от идеологическата „коректност“ – нещо подобно на партийната принадлежност от времето на комунизма.

Очевидно, дотогава трябва да мислеще време. Ние сме още далеч от това бъдеще. Но то не е фантастика. Сянката на Новия световен ред като завършек на глобализацията вече е над нас.

И, между другото, отново за разлика от предишните глобализирани общества, днешната глобализация все още не е разкрила свои ярки личностни лидери. Засега тя се осъществява в анонимност и крие лицето си зад технологични, пропагандни и безлични правителствени и неправителствени програми, организации и т. н. Някои определят САЩ като единствената глобална и глобализираща сила в момента. САЩ обаче е твърде обобщено и отвлечено понятие. Човечеството винаги е търсило и очаквало личности. От липсата им засега, произхожда немалко обръкване. Но те сигурно ще се появят. Всеки преход има нужда от своя Мойсей, за да спечели доверието на масите...

По какъв начин ни касае всичко това като православни християни?

Разбира се, не страхът от нарушаване на човешките ни права или нещо подобно. Християните сме хора, познали свършената свобода в Св. Дух, чрез Исуса Христа.

Но навлягането по подобна ситуация ни поставя постепенно в по-различни духовни условия. Би трябвало да се научим как да се държим, за да не заприличаме на заблудените антиглобалисти от Прага, които с навняси си издигнаха така и няма да променят нищо друго, освен да действат като отдушник на напрежението в полза на глобализацията.

Ангела ВЕЛИЧКОВ

ИНТЕРВЮ

Невежеството си издига паметник в града на Премъдростта

Разговор с Георги Тодоров, координатор на Инициативния комитет по проблема със статуята, наречена „(Света) София“

– Какви са резултатите от общественото обсъждане на проблема със статуята, наречена „(Света) София“, което се провежда на 30 октомври в аулата на Богословския факултет?

– Резултатите могат да се проследят в две посоки. От една страна, дошлият на обсъждането участва в едно осмисляне на този проект, изясниха си много въпроси, свързани с него и в крайна сметка взеха едно общо, съборно решение срещу поставянето на статуята в центъра на столицата.

От друга страна, повечето от медиите, които отразиха това събитие, а също и последвалата пресконференция представиха нещата манипулативно. В аулата на Богословския факултет имаше над 150 души – богослови, студенти, историци, архитекти, художници и само двама духовници. Медиите обаче разтървиха, че „духовници са против статуята на Чапкънов“. Това е опит за заблуждение на обществеността: уж че става дума за някакви богословски тънкости, а не за отявлено невежество и пълно подмемние на самоличността на тъй наречената „София – Премъдрост Божия“. Авторите и поръчителите на проекта пренебрегват едновременно и научното познание за образите на града Сердика – Среден – София, и историческите, и археологическите данни, и мнението на специалистите изкуствоведи, и българската народна изобразителна традиция, и заедно с това християнското тълкуване на образа на Св. София. В статуята на Г. Чапкънов не само не е изобразена Божията Премъдрост, чието име носи столицата, не само не е изобразена мъченицата св. София, но е невежествено объркана и предхристиянската изобразителна традиция. Включени са и образи (като бухала, например), които в българската народна представа винаги са олицетворявали мрака, лошата прокоба, злите духове.

– На дискусиата в Богословския факултет бяха поканени, но не дойдоха нито авторите, нито поръчителите на проекта. Това не е ли пренебрежение към мнението на обществеността, към гражданската позиция на софиянци?

– Без съмнение. Нарушени са и всички принципи на демокрацията и гражданското общество. От самото начало, през юни 1998 г., общинското ръководство действа без задължителното обществено и експертно обсъждане. Те, както и скулпторът Георги Чапкънов, бяха официално поканени, но никой от тях не дойде на дебата в Богословския факултет. Това е страх от истината, страх от разобличение на невежеството, непрозрачността и закулисността в действията им. Сега съм изпратил официални лични покани и

художнически. Тук става дума за хилядолетна традиция, образност, символика, културология, изкуствознание, богословие и сродни хуманитарни дисциплини и това е специфика на нашия хилядолетен град с неговото безспорно християнско име и неговата безспорна 17-вековна християнска традиция.

СПРАВКА

Инициативният комитет е създаден на 11 септември 2000 г. в Богословския факултет на Софийския университет от богослове, историци, археолози, филолози, архитекти, художници и пр., които се обявяват против издигането на статуята, наречена „(Света) София“, в центъра на столицата. Неговата декларация беше подписана от излезни специалисти като доц. д-р Иван Желев Димитров, декан на Богословския факултет на Софийския университет; проф. д-р Петър Ангелов, ръководител на катедра „Българска история“ в Софийския университет; ст.н.с. д-р Маргарита Важдинова, директор на Националния археологически музей; проф. д-р Любен Прашков, изкуствовед; ст.н.с. Магдалина Станчева, археолог; ст.н.с. д-р Елена Коцева, старобългарист; доц. д-р Георги Каприве, ръководител на катедра „История на философията“ в Софийския университет; доц. д-р Елка Дроснева, историк; доц. д-р Клементина Иванова, старобългарист; г-н Николай Хайжиев, директор на Националния църковно-исторически и археологически музей; арх. Стефан Лазаров; арх. Йордан Тангързов; арх. Павел Попов; г-н Ангел Величков, директор на Синодално издателство и мн. др.

до кмета Софийски и до скулптора Чапкънов, в който ги каня на диспут по този проблем.

– Имате лична среща с кмета С. Софийски на другия ден след общественото обсъждане в Богословския факултет. Какво стана на срещата?

– За съжаление г-н Софийски не желее да признае, че е сбъркал. Той твърди, че като се подмени първоначалното име „Света София“ с названието „Символ на София“, проблемът автоматически отпада. Разясних на г-н градоначалника, че не е достатъчно да се откажем от етикета, а и от съдържанието. Не е възможно един изначално сбъркан замисъл да бъде поправен с преименуване. Иначе всеки провал щеше лесно да се оправи, като го преименуваме на „успех“. Г-н Софийски се позовава на авторитета на Г. Чапкънов и на мнението на художниците Вежди Рашидов и Светлин Русев. Но Чапкънов е заинтересувана страна. Вежди Рашидов се намира също в клиентски отношения спрямо Столичната община – той в момента изпълнява друга монументална общинска поръчка. Що се отнася до Светлин Русев, то неговите антицърковни и окультски пристрастия са добре известни. Поначало проблемът не е собствено

– Заливането на обществеността с дезинформация по въпроса за статуята, заглушаването на аргументираната експертна критика не обезкуражава ли излезлата на активна гражданска позиция по подобни въпроси?

– Тъкмо обратното. Пълна заблуда е, че временовластниците са поделители в настоящето, а истината ще триумфира в неопределеното бъдеще и

на оня свят. Вярно е обратното. И сега, и тук люде, които отстояват Христа, т.е. Истината, са победители. Само че не в ниското, а във високото измерение. Враговете на Истината, когато бъдат разобличени, всъщност работят за нея. Радетелите на невежеството, когато бъдат разобличени, всъщност работят за просвещението. Тъй че онези, които отливат бронзовия антихристиянски истукан, всъщност работят за нас, християните. От нас се иска само да свършим нашата работа, да ги разобличим и да ги накараме сами да издигнат паметник на собственото си изобличение. Много хора, които никога не бяха чували за Божията Премъдрост, сега вече знаят, че нашата столица е един Богоименен град. Вече знаят, че истинският му празник не бива да се чества по погрешка на 17 септември, а на Благовещение, съгласно традицията, заведена ни от Екзарх Стефан.

Време е наред с всички етнически и религиозни малцинства в България, българските православни християни да се научат да отстояват своите права, да не допускат поругаване на техните чувства с издигането на идоли в центъра на столицата на една държава, която по Конституция е традиционно православна, и още повече във времето, когато целият свят чества Духовиледолюбието от раждането по плът на Христа, Който е Бог Слово, „Божия сила и Божия премъдрост“ (1 Кор. 1:24).

Разговора води
Полина ГЕОРГИЕВА

Една лъжа никога не идва сама

На 1 ноември „Нова телевизия“ кани Георги Тодоров в качеството му на председател на сдружение „Св. Пимен Зографски“ да бъде гост на сутрешното предаване „Здравей България“ на 3 ноември в 9 часа във връзка с чествания в същия ден празник на св. Пимен Зографски и по проблема със статуята, наречена „Света София“.

На 2 ноември водещият на предаването двукратно се обажда за потвърждение на уговорката. Второто обаждане е в 19 часа.

Същата вечер в 21 часа същият водещ телефонира на Г. Тодоров да отмени уговорката. На следващата сутрин в студиото щял да бъде поканен авторът на скулптурата Георги Чапкънов. На изразената от Тодоров готовност да участва в пряк дебат с Чапкънов относно статуята, водещият отговаря, че му е било наложено да избира „или единия, или другия гост в студиото“ и той предпочел своята статуята. Освен това напълно възможно в друго предаване да излъчи мнението на опонентите на статуята.

На следващата сутрин в 9 часа като гост в студиото обаче не се появява Г. Чапкънов, а е заменен в последния момент с Христо Харалампиев, председател на Съюза на българските художници.

Ето как нови и нови хора и институции стават жертва на първоначалната измама със статуята на Лъжествасофия.

Обществено обсъждане

На 30 октомври от 17, 00 ч. в аулата на Богословския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ се проведе обсъждане на проблема със статуята, наречена „(Света) София“. В обсъждането бяха поканени да участват богослови, изкуствоведи, архитекти, историци и други специалисти, представители на Министерството на културата, а също и представи-

тели на Столичната община и авторите на проекта.

Организатори на обсъждането бяха:

Богословски факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“; Софийска духовна семинария „Св. Иван Рилски“; Междунационална асоциация „Св. София – Премъдрост Божия“; Сдружение „Св. Пимен Зографски“.

ЦВ

Становище на Богословския факултет

при СУ „Св. Климент Охридски“ по обществения проблем, свързан със статуята – символ на гр. София

Идеята на Столична община да издигне паметен знак на гр. София е навременна и оригинална. За съжаление при свършен факт преподавателският колегиум и учащите се в Богословския факултет определят следната принципна позиция към този вид културна проява с подчертано обществени измерения:

Реализираният вече проект на паметника – скулптурна фигура на маада жена със съответните атрибути, е дело на скулптора Г. Чапкънов и архитекта Ст. Константинов. Одобрен е и от съответната специализирана комисия. Като произведение на изкуството той наистина притежава високи художествени достойнства.

Но отговаря ли готовият паметник в този си вид на замисъла на неговите автори и доколко той ще има адекватно покритие със своя семантичен пълнеж като емблематичен знак на гр. София?

Името на гр. София изгва от раннохристиянската базилка „Св. София“. Малко софиянци знаят, че тя е посветена на София – Премъдрост Божия (Второто Лице на Пресветата Троица – възлюблото се Бог Слово Иисус Христос), а не на раннохристиянската светица София и нейните дъщери Вяр, Надежда и Любов. Оттук и грешката да се чества Денят на гр. София на 17 септември, деня, в който според църковния календар се отдава богослужебна прослаба на св. София и нейните дъщери, загинали мъченически за Вярата Христова през II в. Още по-абсурдно би било, ако скулптурната женска фигура се отъждествява със София – Божия Премъдрост! Това е една сложна богословска тема, която рефлектирва и в паметниците на християнското изкуство, и поради различните богословски тълкувания няма утвърдена конвенционална иконография. Освен това, трябва да се знае, че православното християнско изкуство отхвърля триизмерната трактовка на фигурата (т.е. скулптурата) и възприема двузмерното плоскостно третиране на образа (иконата), което отговаря на възвишения духовен идеал на християнската религия – по-голямото гостинство и ценност на духа пред преходното значение и тменност на тялото.

Следователно, ако тази статуя бъде монтирана на определено място като паметен знак на гр. София, в никакъв случай не трябва да се свързва с раннохристиянската светица София или със София – Премъдрост Божия.

Съвсем прозвонна е и тази странна контаминация от атрибути на трите бозини от древногръцката митология в скулптурната женска фигура: короната на Тухе (богиня на събата), палмовото клонче (в случая лавров венец) на Нике (богиня на победата), както и совата (кукумявка) на Атина Палада (богиня на разума, философията, изкуствата и литературата).

Какъв нов смисъл се придава на тези атрибути поотделно и каква е тяхната символика като цяло? И как тази символика може да се свърже с историята на нашия град, за да представлява негов основен емблематичен знак?

Такъв род произведение на скулптурата има своя стойност като чисто секуларен символ в духа на античната културна традиция, при което не се поставя като дискуссионен въпросът за нейните естетически качества и достойнства.

По отношение на християнското църковно съзнание обаче, този символ в този му вид остава чужд и неадекватен с оглед на изтъкнатите богословски критерии и унаследен по българските земи иконографски канон.

ЦВ

Невроза и недъзи в духовния живот

Дмитрий Александрович Аведеев е психиатър, психотерапевт, медицински психолог, кандидат на медицинските науки, директор на Психотерапевтичния център при Обществения фонд за социална безопасност, консултант при душепастирския център на името на св. Иван Кронщадски. Многогодишната му научна практика е посветена на разрабването на принципите на православното медицинско-психологическо душездравие.

Един от възгледите върху проблема за възникване на неврозата изтъква като корени на страданието: духовната слепота, игнорирането на духовните потребности и безбожието. „Нарастващият неустойчивост рът на неврозите в XX век е породен не само от стреса и научно-техническия прогрес с неговата информационна натовареност (както твърдят повечето специалисти), но преди всичко на „прогреса“ на общочовешкото грехопадение. Не за първи път човешката история е наситена с воини и природни бедствия като наводнения и суша. Затова е трудно да направим съпоставка и да изтъкваме в каква степен нашето време е по-тревожно и по-неспокойно от епохата на царуването на Иван Грозни, например. Основна причина неврозата да се превърне в особено остър проблем на съвременното е нарастващото безверие, загубата на човешкия духовен фундамент, а с него на истин-

ския смисъл на живота.“ (В. К. Невзрович)

Оказва се, че неврозата се дължи не само на стреса и неприятностите, а преди всичко разкрива дълбинно разстройство на личността.

Свети Теофан Затворник говори за човека, който не е в състояние да контролира действията извън него силе: „Разумът е така помътнен, мечтателен и отвлечен, понеже не е насочен на сърцето и не се контролира от волята; в резултат на това волята става своенравна и безсърдечна, защото не слуша разума и не се вглежда в сърцето; сърцето – неустойчиво, слабо и лениво, защото не следва указанията на разума и не се отрязва от силата на волята. Но освен че тези сили не си оказват взаимна помощ, те са посели във враждебни едно на друго направления, едната отрича другата, сякаш я поглъща и снижава...“

Грехът като корен на всяко зло е близък на невротичното разстройство. Извършвайки се в дълбините на човешкия дух, той възбужда страстите, дезорганизира волята, извежда извън контрола на съзнанието емоциите и въображението. Затова светият отец посочва, че „вътрешният свят на човека-грешник е изпълнен със самовластие, безпорядък и разрушение“.

Св. Теофан Затворник акцентира на това, че „естественото отношение на съставните части на човека трябва да бъде подчинено на закона на йерархията: по-малкото се подчинява на по-голямото, по-слабото – на по-силното; тялото трябва да се подчинява на душата, душата – на духа, а на духа е свойстве-

но да пребивава в Бога. Човек трябва да пребивава у Бога с цялото си същество и съзнание. При това своята сила над душата духът черпи от Бога, силата на душата над тялото зависи от изпълнявания я дух. Отпадането от Бога поражда объркване в целия състав на човека: духът се отделя от Бога, загубва своята сила и се подчинява на душата, а душата, като престава да се издига към духа, се подчинява на тялото. Човекът с цялото си същество и съзнание потъва в чувствеността“.

Професор Д. Е. Мелихов смята, че в основата на много психически разстройства стои коренът на всички грехове – гордостта. Неврозата в този смисъл не е изключение. Установено е, че това заболяване се развива във вид на конфликт на личността със самата себе си (интрапсихичен конф-

ликт) или с другите хора (интерпсихичен). Неврозата е облъск между желаното и действителността. Колкото по-мошен е този конфликт, толкова по-остро протича болестта. „Вярата включва и смирение“, говори св. Варсануфий Велики. Демонът говори на св. Макарий Велики: „Ти постиг, аз съмсем няма да ям; ти спиш малко, а аз съмсем не спя, но ти можеш да се смириш пред другите, аз не мога да се смиря дори пред Бога. Със смиреността си ти ме пожелаваш!“

В лекарската практика много често може да се срещне следният случай. Жена, страдаща от една от формите на невроза, многократно повтаряла: „Докторе, омръзна ми да боледувам и искам да се излекувам на всяка цена. За какъв конфликт между желаното и действително може да става въпрос?“

Моят отговор обикновено е следният: „Господ вижда твоята скръб и ако не бързаше да променяме моментното положение на нещата, то ще стане Неговата свята воля и така ще се изчерпите.“

В този смисъл трябва да се следва примерът на светците за отношение към неприятностите, които ги сполетявали (болест, скръб). Те благодарели на Бога и казвали: „Поради греховете ми е“. А в нашия случай – искам изцеление на всяка цена! Именно в това е конфликтът между желаното и действителното.

Да се лекуваме, разбира се, трябва и е нужно. Но по-важно е да се смириш пред постигналите те страдания, да ги приемеш с благодарност към Бога. Господ не забравя и никога не ни изпитва върху силите. Същото ни уверява и св. ап. Павел: „Друго изку-

пение нас не е постигнало, освен човешко; верен е обаче Бог, Който не ще остави да бъдете изкушени повече от силата ви, а заедно с изкушението ще даде и изход, за да можете да търпите.“ (1 Кор. 10:13). Затова се успокойте и не се отчайвайте.

Неврозата е духовна болест. Справедливо е наричана понякога скрита форма на страстта. Грехът е духовната почва за възникване на невроза. В понастъпното развитие на болестта невротичните проявления зависят от особеностите на характера, условията на живот и възпитание, неврофизиологични предпоставки, а така също различни стресове и други обстоятелства, много от които остават неизвестни.

Всичко това не може да се постави в една схема. При един човек се развива невроза, а при друг реакцията се ограничаваше със стресорите, но болест не възниква. Дълбинната същност на неврозата е тайна, известна само на Бога.

От времето на нашите прародители човешката природа е повредена от греха. Затова човек, страдащ от невроза, не е по-добър или по-лош от останалите. Неврозата е само частен случай на последствата от греха. Неврозата се отделя от числото на останалите психически и соматични заболявания с това, че се явява един вид фин нравствен барометър. Връзката ѝ с духовната сфера е очевидна. И развитието на този недъг, в резултат на душевните терзания и утрисания на съвестта, може да бъде стремително.

Сложността при търсене на причините за възникване на неврозата произтича от това, че голяма част учени и практики се опитват да решат този сложен проблем самостоятелно без помощта на Бога, без вярата Христова. Духовността на пациента се пренебрегва като се подменя с образование, ерудиция или не ѝ се отдава никакво значение. Дейността на подобен род изследвания може да се сравни с бягане в кръг. Истински плодове този труд не принася.

Много от последствата от духовното повредяване у човека, страдащ от невроза, са изтълуквани правилно. Например патологичията в процеса на самопознание, „невротичния“ строй на мисълта и особености в емоционалната сфера. Но винаги трябва да си даваме сметка, че тези качества най-напред са се разстроили на ниво духовност, а след това са се отразили на душевния живот на човека.

Из „Неврози открива
глаза на причини,
увиди и врач“
Превод
Мария ИВАНОВА

ГЛАСЪТ НА СВ. ОТЦИ

Светите отци за борбата с гнева и униятието

Гневът, подобно на бързото движение на воденичния камък, в един момент може да стрие и унищожи плодотелите на духовната пшеница, повече отколкото всичко друго през целия ден. Затова ние сме длъжни да внимаваме върху себе си. Той (гневът) е като пламък, силният вятър го разгаря и постепенно огънят обхваща и погубва душевната нива.

Както с появата на светлината изчезва тъмнината, така от благоуханието на смиреността изчезва всяко огорчение и гняв.

Св. Иван Лествичник

Който е намерил пътя на дълготърпението и незлобието, той е открил пътя на живота. Бди внимателен към себе си, за да не допуснеш в тебе да надделее избухливостта, раздражителността и злопаметността, защото така ще водич тревожен и неспокоен живот. Възпитавай в себе си великодушие, кротост, незлобие и всичко, което подобава за християните, за да водич спокоен и мирен живот.

Св. Ефрем Сирин

Когато умът се покорява на Бога, тогава сърцето се покорява на ума. В това се заключава кротостта. Какво е това кротост? Кротостта – смирена преданост към Бога, съединена с вяра, осенена от божествената благодат.

Св. Игнатий Брянчанинов

Не мисли, че си единственият, който търпи скърби. Както живеещият на земята не може да избегне въздуха ѝ, така човек, живеещ в този свят е невъзможно да не бъде изкушаван от скърби и болести.

Занимаващите се със земното изпитват скърби, а стремящите се към духовното за духовни неща и боледуват. Но последните ще бъдат блажени, защото техният плод е обилен в Господа.

Св. Ефрем Сирин

Има и още една печал – непотребна, когато в съгрешилата душа се влага намерение не да поправи живота си и да се очисти от страстите, а плагуно отчаяние. Именно тя не позволила на Каин да се покае след братоубийството, а при Юда след предателството, като му внушава отчаяние, го гласка към самоубийство.

Св. Иван Касиан

Ако искаш да се справиш с униятието и мрачното разположение на духа, трябва да се изпълниш с благодушна любов и да се облечеш в незлобна радост.

Св. Нил Синайски

Ненависта зависи от раздражителността, раздражителността – от гордостта, гордостта – от тщеславието, тщеславието – от неверието, неверието – от жестокоосърдието, жестокоосърдието – от нехайството, нехайството – от леността, леността – от униятието, униятието – от нетърпеливостта, нетърпеливостта – от сладострастието.

Молитвата зависи от любовта, любовта – от радостта, радостта – от кротостта, кротостта – от смиреността, смиреността – от служението, служението – от надеждата, надеждата – от вярата, вярата – от послушанието, послушанието – от простотата.

Св. Макарий Велики

Установен факт е, че всеки десети страда от една или друга форма на невроза. Границите нервно-психични разстройства, сред които неврозата заема значително място, са водещи в общинната група на психическите заболявания. По данни на Световната здравна организация около 10% от населението на индустриално развитите страни страда от невроза и за последните 65 години тяхното число е нараснало 24 пъти. Сред специалистите, занимаващи се с тази патология, се разпространява следната тъжна шега: вместо да питат пациента дали страда от невроза, те го питат от какъв вид невроза страда.

Обезпокояваща статистика на фона на добиващата все по-голяма популярност практика на психоанализа. В страните, които имат опит в тази насока, днес се преосмисля ползата и вредата от психоанализата. Ние обаче подпождаме безкритично и я приемаме като панacea. Все пак психоанализиците ни гарантират социална адаптивност и интегритет в обществото. Популярни и научни издания ни убеждават, че психичните заболявания от рода на неврозата се дължат на влиянието на външни фактори. Редом с бъващата информация по тези въпроси върви процес на игнориране на действителните причини за бум на подобни заболявания.

Все повече съвременни учени, работещи в тази област, стигат до извода, че причината това заболяване да се разпространява толкова бързо, а все по-трудно и неуспешно да се лекува е пренебрегването на онази дълбинна същност на личността – духовността. Това означава, че е напълно моментът, постиженията на науките, посветени на се изследвания на душевния живот, да включат понятието от областта на християнската антропология и аскетическия опит на светците.

ЮБИЛЕЙ

Храмът „Св. Димитър“ във Видин

През XVII в. с усилията на градските еснафски сдружения и местното население, във Видин е издигнат дървен храм, посветен на вмчк Димитър Солунски.

През 1884 г. възниква идеята за построяването на нов, каменен храм във Видин и тя е подкрепена от Негово Блаженство Видинският митрополит Антим I. Съставена е комисия, която да се грижи за строежа и за набавянето на средствата за храма. Основният камък е положен на 10 февруари 1885 г. от митрополит Антим I. През 1889 г. старият дървен храм е разрушен и започват работите по изкопаването на основите за нов, чийто строеж продължил цели 11 години. За главен архитект на новата катедрала е избран Адолф Бахман, градски инженер в Туриу Северин.

Необходимо е да се подчертае усърдието и щедрите дарения на родолюбивите занаятчии и еснафи, както и доброволният труд на гражданите за издигането на църквата.

Строителството на храма продължава и при следващия Видински митрополит Кирил. Щом катедралата била изградена, покрита и измазана, усилено били насочени към устройване на богослужението в нея. На 26 октомври 1900 г., в деня на храмовия празник, е положен св. антимиен в новата катедрала и е отслужена първата св. Литургия. Вътрешното довършване на храма и изписването са отложени за по-късно. Така в продължение на

15 години в „Св. Димитър“ редовно се извършва богослужение, без храмът да е довършен. След избирането на новия Видински митрополит Неофит, на 16 ноември 1914 г., той си поставя за цел довършването и вътрешната украса на катедралата. Поради започването на Първата

Катедралата „Св. Димитър“ и храмовата икона

свetsовна война и последвалите я катастрофи за България това начинание е изоставено. Едва през есента на 1923 г. се започва работа по изработването на иконостаса, който е дело на резбаря Филип Филипов, и изографисването на храма от художника Господин Желязков.

През юли 1926 г. църковното настоятелство

констатира, че цялата работа по вътрешното благоукрояване на храма е завършена.

На 3 и 4 октомври 1926 г. става осветяването на катедралата „Св. Димитър“ от Видински митрополит Неофит. По споразумение с градската и местните граждански власти тези дни се обявяват за специални празници на града.

Тържествата във Видин по случай 100-годишнината от построяването на храма „Св. Димитър“ могат да послужат като пример за съвместна дейност между общинска администрация и митрополия, пример за това, че е възможно съдействие между Църква и държава. Ползата от това е и за двете страни, а най-вече за народа, който се умори от разделения и раздори.

В празничните за Видин дни около Димитровден в града цареше тържествена атмосфера. Всекидневно се провеждаха мероприятия, пристигаха гости, провеждаха се концерти, изложби, срещи. Улиците се изпълниха с народ и сякаш оживяха.

В момента жителите на Видин масово се изселват, за да търсят работа и препитание в други части на страната или в чужбина. Като цяло хората са отчаяни и обезверени и тази атмосфера на униение се усеща в целия град.

Празниците по случай 100-годишнината на храма обаче успяха, макар и за няколко дни, да променят атмосферата в града и настроението на хората. Те почувстваха, че въпреки всички трудности, като жители на Видин имат с какво да се гордеят и заради какво да останат в града. Както преди 100 години храмът и Църквата са обединили около себе си жителите на Видин, за да подпомогнат построяването на „Св. Димитър“, така и днешните видинчани се обединиха в дните на тържествата, независимо от партийната си принадлежност или социално положение, т.е. така, както хората се обединяват в Църквата. Резултатът от навлизането на Църквата в живота на града е обявяването на Димитровден за духовен празник на Видин. На този ден в храма на св. Литургия издат учители, ученици, служители, общинари, работници, млади и стари, за да се обележат деня на своя не-бесен покровител.

Тези празници, а и последните десет години, ни научава, че каноничната Църква е тази, която може да помогне за сплотяването и укрепването на народа, за да могат хората да преодолеят трудностите от социалния и икономическия преход, за да се докоснат до съвършената, Божествената Любов, за да явят, че Някой мисли и има грижа за тях.

П. ГЕОРГИЕВА

100 години от основаването на първия смесен хор в България

Съществен принос в българската музикална култура и църковното пение в България дава Видин. През 1900 г. в града е основан от учителя по музика Руси Коджаманов първият смесен църковен хор. На българина дотрещи Освобождението е била чужда хармоничната музика, а и пеенето в хор, защото преди това било познато само народното музикално творчество, което в основата си е едногласно.

С беззаветен идеализъм и любов към хоровото пение учителят в трикласното девическо училище във Видин Руси Коджаманов още през 1884 г. основал църковен хор. Екзарх Антим I поощрил начинанието и снабдил певците с ноти. Но след няколко месеца се създадо настроение в града против хора от свикаши с псалтирното пение богомолци и от недоволни певци по източно църковно пение. Но Екзарх Антим се принуди да повика Коджаманов в митрополията, където между другото му казал: „Знаеш ли шо... остави ги... С прости хора не може да се излезе на глава... Ще дойде време да те търсят. Нотите, шо съм ти купил, нека бъдат твои.“ През 1887 г. Руси Коджаманов бил повикан и преместен в Русе, а през 1891 г. – в Априловската мъжка гимназия в Габрово, където сформирал ученически хор, който поел в съборния храм. През 1894 г. Р. Коджаманов с молба до Министерството на просвещението пожелал да бъде върнат във Видин. Молбата му била удовлетворена. Във Видин благодарение на своите дарования и не обикновена работоспособност, Коджаманов до края на живота си, 1.X.1933 г., постигнал забележителни успехи във вокалната и инструменталната музика, а също така и в композицията. Завършвайки се във Видин, основава граждански любителски хор, в състава на който влезли видини граждани и общественици като Найчо Цанов, д-р Никола Петков и други. Репертоарът на хора е от руските обиходни сборници, разработени народни песни, китки от популярни песни, увертюри и откъси от разни опери. Този хор взел участие в първото богослужение в новопостроената катедрала църква „Св. вмчк Димитър“, а неговият диригент Русн Коджаманов бил назначен за титулярен диригент на катедралния хор. С това назначени

Коджаманов станал първи църковен диригент във Видинска епархия и втори в България след Николай Иванов Николаев (1842-1938) – диригент на първия хор при катедралата „Св. Неделя“ в София. Към всичко това Руси Коджаманов станал известен в цяла България и с проведената реформа в неговия хор, заключаваша се в това, че сменил детските гласове на дискантовата и алтовата партии с женски. Но не минало много време и тази реформа срещнала възражение в някои среди от духовенството. Последните, погрешно опирайки се на думите на св. ап. Павел, че жените в църквите трябва да мълчат (вж. 1 Кор. 14:34-35), не се съгласявали с нововъведеното. Започнали писмени и устни донесения до Видинската митрополия – смесеният хор да не пее на богослуженията. Въпросът бил отнесен до Св. Синод като висша и безусловна инстанция за разрешение. По това време председателствал Св. Синод бил Варненски и Преславски митрополит Симеон. След като изслушал внимателно делегацията от Видин за запазването на хора, дяко Симеон извадил от кесемджето на бюрото си един вързоп анонимни писма, съксал ги пред видинчани и им казал: „Няма кой вече да възнема!“ По такъв начин Видинският хор първи в България извоювал пеенето на смесените хорове в храмовете.

Макар че църковното творчество на диригента на първия смесен хор Руси Коджаманов се ограничавало само с няколко песнопения – „О Тебе радуется“, „Святят Боже“, „Кресту Твоему“ и „Бог Господ“, – неговата народополезна дейност заслужено го поставя в редиците на първите църковни диригенти, а неговият смесен църковен хор е първата свещена светлина в непрогледния мрак на музикалната изостаналост в първите десетилетия след Освобождението.

Свещенношкола Йордан Н. ВАСИЛЕВ

БЛАГОПРАВНЕ

Как са постили старозаветните праведници

В навечерието на Колезиите заозначено на поста и неговото място в ежеченоецето ни. В тази връзка е важно да се обврнем и към Стария Завет, за да видим, че и тогава праведниците са постили във важи моментна в живота си.

„Моисей влезе в сред облака и възлезе на планината“. (Исход 24:18) „И престоя там (Моисей) при Господа четирийсет дни и четирийсет нощи, без да яде хляб и без да пие вода; и написа (Моисей) върху плочите думите на завета, десетте заповеди.“ (Исх. 34:28)

„Тогава всички Израилевци синове и целият народ тръгнаха и дойдоха в Божия дом, седяха там, плакаха пред Господа, постиха оня ден до вечерта, и принесоха Господу всежжение и мирни жертви.“ (Съд. 20:26)

„И рече Самуил: съберете всички израилтяни в Масифа, и аз ще се помоля Господу за вас. И събраха се в Масифа и черпеха вода, изливаха я пред Господа, и постиха оня ден, думайки: сътресихме пред Господа.“ (1 Цар. 7:5-6)

„Виднаха се всички силни люде, вървяха цяла нощ, взеха тялото на Саула и телата на синовете му от стената Бет-Санска, дойдоха в Иавис и ги изгориха там; взеха костите им и ги погребяха под дъба в Иавис, и постиха седем дена.“ (1 Цар. 31:12-13)

„И с голямо усърдие викнаха към Бога всички мъже на Израил и смириха душите си с голямо усърдие: те и жените им, и децата им, и добикът им; а всеки пришляец и наемник и купец за сребро препасаха с вретиче кръста си. И всеки израилски мъж и всяка жена, деца и жители на Иерусалим паднаха пред храма, поспяха с пепел главите си, разгладиха пред Господа вретичата си, облякоха жертвеника във вретиче и прилежно и еднодушно викаха към Бога Израилев, шото Той да не предале, за радост на единичните, децата им на разграбване, жените им на плячка, градовете от тяхното наследство на разорение, светините им на оквернение и поругание. И Господ чу гласа им и погледна милостиво на скрътта им; и в цяла Иудея и в Иерусалим народът много дни пости пред светилището на Господа Вседръжител.“ (Иудит 4:9-13)

Тези примери ни показват, че всички велики и страшни събития в живота на старозаветните праведници са били предшествани от пост и молитва. Затова и ние, просветените с благодатта на кръщение, трябва да поощряваме на техните добродетели. За това синови и св. ап. Павел: „А това бидеа образи за нас“ (1 Кор. 10:6) и още: „Всички тия неща или се случиха, за да служат за образи, а бяха написани за поука на н, до които стигнаха краищата на веконете.“ (1 Кор. 10:11)

Подготви ПГ

Предишни глобализации в историята на света

Човешките общества досега са преживели редица онити за глобализиране, някои от които дори включващи целия по това време познат шивилизован свят. И въпреки че много от тях са съществували повече от 1000 години, са се разпадали и изчезнали. Днес няма дори помен от тях. Нека разгледаме някои примери.

Македонска империя
Александър Македонски (336 г. - 323 г. пр. Р. Хр.), който с основание бил наричан Велики от своите съвременници, успял да създаде неувяна по своите размери империя, простираща се от река Инд (на изток) до Египет (на запад) и от Балканския полуостров (на север) до Персийския залив (на юг). Единствено внезапната му смърт през 323 г. пр. Р. Хр. попречила на неговия план за завладяване на Западно-Средиземноморие (Италия, Испания, Картаген) и цяла Африка и да образува неувяна по територия „световна“ държава. В империята на Александър Велики икономиката (особено търговията, строителството и архитектурата), изкуството, литературата и изобито културата получили силно развитие. Нещо повече, неговото царуване поставя началото на т. нар. епоха на елинизма, която продължила до 30 г. пр. Р. Хр., а отделили нейни елементи могат да се открият и до днес в съвременната ни култура и мироглед.

Римска империя
Благодарение на реформите, извършени през VII в. и IV в. пр. Р. Хр. в римската армия, която първоначално била свързана с рода, впоследствие с имущественото състояние, накрая постепенно се превърнала в професионална и осигурявала добро място в римското общество. Рим успял да покори от 509 г. до 266 г. пр. Р. Хр. цяла Италия и да започне завземането на средиземноморския Изток и Запад. В средата на II в. пр. Р. Хр. Римската империя вече се простирала от Атлантическото крайбрежие (на запад) до река Ефрат (на изток) и от река Рейн (на север) до Северна Африка (на юг). За античния човек тя олицетворявала света. В началото на I в., когато римската власт е вече напълно утвърдена, император Август въвежда култа към римските императори, имащ за цел да обедини жителите на империята, говорещи различни езици и почитащи различни богове, но всички признаващи един божествен владетел в Рим. След смъртта на Теодосий Велики, в 395 г., империята е разделена на Източна и Западна. Но едва през 476 г., когато бил свален последният император на Западната римска империя Ромул Августул, настъпил краят ѝ.

Римската имперска мощ се дължи и на един важен психологически фактор: „Римски граждани съм“ е възможно най-висше самоопределение, източник на

Граници на Римската империя в края на II в.

гордост и желана цел.

Византийска империя
Източната римска империя продължила да съществувать под името Византия. Тя била теократична държава, в която християнството било държавна религия. Всеки християнин се смятал за пълноправен гражданин, а принадлежките към други религии се считали за врагове на императора и често се предприемали срещу тях репресивни мерки от страна на държавата. Византийската империя престанала да съществува през 1453 г.

Китайска империя
Първата Китайска империя възниква приблизително през епохата на Пуническите войни между Рим и Картаген (III в. пр. Р. Хр.). Обединяването на седем държави в империя довежда до изграждане на Великата китайска стена през 221 г. пр. Р. Хр., за да се оградят вътрешното царство от външния варварски свят. Към 140 г. пр. Р. Хр. се утвърждава империята Хан. В нея

се налага ефикасен централен контрол, упражняван посредством сурова бюрокрация. Империята обхваща територията на днешна Корея, част от Монголия и голямата част на Китайското крайбрежие.

През 220 г. империята Хан се разделя на три независими части. През 589 г. се слага край на разделението чрез въвеждане на единна имперска система.

През управлението на манджурите и ранната династия Цин става най-силното затвърждаване на имперската власт. През XVIII в. Китай отново е цветуща империя.

Особеност на Китайската империя е, че в нея няма етническо разделение. Доминиращото етническо едро и споделяната етническа идентичност в нейните очертания позволяват империята неколккратно да преодолее няколко кризи и да преживее не един разцвет.

Монголска империя
Съвременните геополити

тичи я определят като по-близък аналог на днешното разбиране за глобална сила.

Чингиз хан и наследниците му установяват централизиран контрол над значителни територии. Сред победените противници са: кралствата на Полша и Унгария, няколко руски княжества, Багдадският халифат и дори китайската династия Сун.

Особеност на Монголската империя е, че тя налага политически контрол, основан пряко на военната сила. По-късно обаче следва адаптиране на завоевателите към местните условия и дори асимилацията от покорените, които в повечето случаи в културно отношение са много по-напреднали. Този факт способства за разпадането на империята, просъществувала от 1206 до 1405 г. Също така той я отличава от империи като Римската, Византия или Китай, където високите постижения в културата, икономиката и обществената живот се разпространяват от центъра към периферията и създават здрава спойка в етнически разнообразното население.

Арабски халифат
Ислямският „пророк“ Мохамед (570-632 г.) основал не само една мощна световна религия, но и поставил началото на арабската държава, от която след смъртта му възникнал Арабският халифат. Подобно на Византия той също бил теократична държава, но в него за държав-

на религия се присмал ислямът. Начело на държавата бил халиф, който притежавал върховната светска и духовна власт. Първоначално халифатът се ръководел от династията на Омаядите (до 750 г.), а след това от династията на Абасидите. В пределите му визили: Арабският полуостров, Персия, Сирия, Палестина, Египет, Северна Африка, Испания, о. Сардиния, о. Сицилия, о. Крит и о. Кипър. Той окончателно се разпаднал през 1258 г.

Османска империя
Тя възникнала през 1299 г., когато основателят ѝ Осман се обявил за независим владетел. Османската империя също като Арабския халифат е теократична държава, където ислямът бил държавна религия. Османските султани след 1517 г. се обявили за халифи и държали в ръцете си цялата светска и духовна власт. Османската империя се простирала от Унгария до Египет и Северна Африка. Тя била унищожена през 1920 г. с подписването на договора в Севър между Антантата и султанското правителство.

Могат да бъдат дадени и по-съвременни примери като Британската империя, която се разпадна едва след Втората световна война и в края на миналия век притежава 33 000 000 кв. км територия и 370 000 000 души население; Хитлеристка Германия или Съветския съюз.

Стефан ИЛЧЕВСКИ

АБОНАМЕНТНА КАМПАНИЯ '2001

КАКВО?

- Официалните издания на Българската православна църква:
- Църковен вестник
- Сп. „Духовна култура“

КЪДЕ?

Свети Синод, Синодално издателство на БПЦ, София – 1090, ул. „Оборище“ № 4

КАК?

- Като лично се абонирате в редакцията;
- Като изпратите попълнен талон за абонамент на исканото издание и необходимата сума чрез пощенски запис на адреса на редакцията или
- чрез пощенски запис по банковата сметка на Синодално издателство: ТБ Бюхним, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19, банков код: 66096608, сметка: 1018147018.

Важно!!! Изписва се точният адрес, пощенският код и името на получателя, както и изданието, за което се абонира.

Образец за попълване на бланка за пощенски запис публикуваме вдясно.

ЗАЩО?

Попълнете и изпратете на адреса на редакцията.

ТАЛОН ЗА АБОНАМЕНТ
за „Църковен вестник“ и сп. „Духовна култура“

Посочете изданието и периода от време, за което искате да се абонира (моля, попълвайте четливо с печатни букви):

Име..... Презиме.....
Фамилия.....
гр./с..... п. код..... общ.....
обл..... ж.к./ул..... №..... бл.....
вх..... ап..... тел.....

Изпращайте на адреса на издателството попълнения талон за абонамент с приложена квитанция от пощенския запис.

Цените на абонамента са на стр. 8.

ОБРАЗЕЦ

ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА ПОЩЕНСКИ ЗАПИС ЗА АБОНАМЕНТ

Обр. 702
Български пощи - ЕАД
Записът е за..... АВ.

Н-к ППТ ст.....

№..... такса..... Касиер:..... Контрольор:.....
..... 200...г. АВ.....

ПОЩЕНСКИ ЗАПИС за 19 20 АВ.

Словом деветнадесет лева и 20 ст.

1090 Помятел: гр. (с.) София Общ..... Обл.....
Оборище 4 Бл..... вх..... ет..... ап. №.....
Синодално издателство на БПЦ тел. №.....

1220 Подател: гр. (с.) София Общ..... Обл.....
жк Надежда Бл. 155 вх. В ет. 10 ап. № 38
Ивайло Петров Иванов тел. №.....

№.....

ПОКАНА за пощенски запис за 19,20 АВ.
1090 Помятел: гр. (с.) София
Оборище 4 Бл..... вх..... ет..... ап. №.....
Синодално издателство на БПЦ тел. №.....

1220 Подател: гр. (с.) София Общ..... Обл.....
жк Надежда Бл. 155 вх. В ет. 10 ап. № 38
Ивайло Петров Иванов тел. №.....

Съобщение на подателя абонамент за „Църковен вестник“
Сумата се използва в 20-дневен срок от датата на издаването на запис.

Светилници на вяра и благочестие

Светилници незагащани през вековете са манастирите край гр. Драгоман. По течението на р. Нишава, източно от Калотина, на планинските възвишения се откриват два старореконструкция манастира – Чепърленският „Св. Петка“ и на няколко километра източно от него – Разбойничкият манастир.

Църквата на **Чепърленския манастир** е възстановена през 1998 г. с благословението на Негово Светейшество патриарх Максим и обновена от Негово Високопреподобие архимандрит Николай, протосинял на Софийската св. Митрополия. Камбанарията е обвита в зеленина. Камбаната ѝ огласи околните възвишения. В църквата кандилата горяха. Изпяхме тропара на св. Петка и други песнопения. Нека по молитвите на св. Петка духовният живот в светлата обител скоро да се възроди за доброто на целия български народ.

Продължихме към **Разбойничкия манастир** по горския път, придвижвайки се по билото на хълма, и отново навлязохме в гората. Изведнъж пред нас се откриха манастирските сгради. Варосаната в било църква се открояваше отвъд реката високо. Посрещнаха ни двете сестри на манастира: преподобната монахиня Зиновия, дошла в манастира през 1947 г., жизнена, приветлива, и неината сподвижница, послушницата Трешка, овдовяла преди три години презвитера от гр. Бяла, Пазарджишко. Те ни разказаха преданието за строежа на храма в скалите.

Определено било място за църквата долу при другите постройки. Струпапи строителните материали и основните греди за строежа. В деня, когато трябвало да издигнат дървената конструкция, гредите изчезнали. А нощта била тиха и нямало външни хора. Намерили гредите струпапи на кръст горе при скалите. Свалили ги, но на следната нощ пак изчезнали и отново ги открили на същото място в същото положение. Разбрали, че става чудо. Св. Богородица, в чест на която се строи храмът, сама пожелала той да бъде издигнат горе на скалите, отвъд реката. Така приели нейната воля и построили църквата на това място.

Игуменният нареди на манастирския чирак да ни заведе до храма. Минахме по дървен мост над бистрите бързи води на реката и поехме по една зигзагообразна пътека, после право нагоре по каменна стълба и задъхали се намерихме на открита площадка пред входа на църквата. Притворът е нов, от 1944 г., осветен от бившия

Неврокопски митрополит Пимен, тогава викарис на Софийската митрополия. В храма кандилата пламтяха и цветя красяха иконите. Стенописите обаче бяха заличени от недоброжелателна ръка през атенстичния период. Само на две места издраскани полета напомняха за некогашията живопис от времето на цар Иван-Александър. Запалихме свещи и изпяхме няколко песнопения към Господа Исуса Христа и св. Богородица.

В манастира ни поканиха в игуменарницата, украсена с много икони. На стената бе окачен и портретът на отец Матей Преображенски – Миткалото. Известно време бил в манастира и окуражавал възтаниците с мъдри, благочестиви и родолюбиви наставления.

На връщане продължихме източно от магистралата, водеща към границата, и влязохме в Дервинта, за да посетим некогашия скит-манастир „Рождество Богородично“ от XIV в. През годините на робството бил изгорен, а днес е обновен от Емил Добрев, нашия водач, и от Лидия и Любомир Найденови и бай Бори от Драгоман, работил безплатно на строежа. Осветен е от Негово Светейшество патриарх Максим през 1977 г. на храмовия празник.

Новата летопис разказва, че през 1977 г. благочестиви люде възстановили храма при побития оброчен кръст, свидетелстващ за некогашия манастир. Възстановили църквата, вероятно в изпълнение на синодалното постановление да се издирват всички разрушени през турското робство скитове, църкви и манастири в цялата страна. Общинската власт от Драгоман обаче действала воинци от военното поделение да го разрушат, а мястото в педината под храма, което се знаело, че е манастирско, обявила за продан. Народът от околността убеждавал купувача да се откаже, да не загубва църковна земя. Той не се вслушал, взел мястото и си построил вила. През двора на вилата минавала пътека, която по традиция народът използвал, за да отиде до разрушения храм и да пали свещи и да отправя молитви към Бога и св. Богородица. Новият собственик се сърдел и забранявал. Това не спрало хората, но и новият собственик останал непреклонен. За урок бил споделян от ред нещастия. С покаяно съзнание и за опрощение на греховете неговите наследници даром върнали мястото заедно с построената вила на Църквата.

По новопрокарания път ние отидохме до храма. Запалихме свещи, а окачената

високо на един бор голяма камбана мелодично огласи цялата околност. Почуствахме благодатната сила на това свято място и си спомнихме народната мъдрост: „Не се гаси туй, що не гасне!“ Вечна и блажена да бъде паметта на подвижниците черноризици, поддизавали се на това свято място...

Петропавловският манастир, наричан още „Петров кръст“, е на връх Чепър – на големия каменист хълм източно от магистралата срещу Драгоман. Храмът бил построен на най-високата му част. Предполага се, че тук имало езическо капище от II в. пр. Р. Хр. Това бе повод да си припомним чудесата със събарянето и изпотошаването на езическите капища на Атонския бряг, когато св. Богородица стъпила там. Оттогава Атон станал Света Гора – света планина, благодатно осеявана от Небесната царица със силата на св. Кръст.

Трябва човек да се изкачи на хълма, за да почувства в священ трепет благодатната сила, излъчваща се от некогашия храм, сега в развалини.

Манастирът датира от времето на цар Иван Асен II. С благословение на Софийската св. Митрополия Емил Добрев, Лидия и Любомир Найденови и благочестивите жители на града са посли грижата за възстановяване на храма и манастира на старото му място.

Това място със специален булдозер от Кремиковско по следите на стар коларски път са трансирани само до самия връх. С джип стигнахме до върха. Чудна панорама се откри пред погледа – София и планините на север и на юг. Сред развалините на храма се очертава абсидата с голям каменен кръст, надписан

сът на който не може да се разчете. Отделни букви ни напомниха възхвалата на св. Кръст „Слава, Господи, кресту Твоему честному!“ Подобен кръст, но още по-голям, е забит встрани от развалините на храма. И на него се разчитат ясно ивици-алте ИС ХС НИ КА – Исус Христос побеждава. Личат очертанията на каменните зидове на некогашии постройки. На северния склон има затрупано аязмо. Преди двадесетина години при определяне мястото за телевизионна кула като най-подходящ е избран самият връх на хълма. Но за голяма изненада на специалистите нямало никакъв сигнал и се наложило да поставят телевизионната кула на запад, далеч от града. Това още повече засилило убеждението, че това място е свято и от него може да се разгласи само Христовото благовестие.

Далеч над западните хълмове стъпихме в грамадно пурпурночервено кълбо залезащето. Спомних си думите на вечерния Давидов псалом: „Благославяй, душо моя, Господа! Господи, Боже мой, Ти си дивно велик; със слава и величие си облечен; Ти си облечен със светлина като с дреха, простирай небесата като шатра“ (Пс. 103:1-2).

Да пожелаем молитвено в скоро време некогашият Петропавловски манастир над Драгоман да се облече в прежното си величие. Да се издигне храмът като бил гълъб на връх Чепър. Св. кръст да засияе на висока камбанария, а мелодичният глас на камбаните да отеква далеч и да призовава благочестивите българи на молитва за слава Божия.

† **Траянополски епископ ИЛАРИОН**

Една полезна карта

Издание то на картата „Манастирите в България“, подготвено от фондация „Корона и кръст“, е осъществено с благословението на Негово Светейшество Българския патриарх Максим и съдействието на архиепископа на Светия Синод на БПЦ. Посочени са всички манастири на територията на страната с кратки сведения за основаване, храмовия празник и съвременното им състояние.

Поклонническият туризъм

На 31 октомври в аурата на Богословския факултет на Софийския университет се проведе научен семинар на тема „Религиозният туризъм в България“. Организатори на семинара бяха Богословският факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, фондацията „Св. Андрей Първозван“, Съветът по туризъм – София и списанието „Туризм в България“.

На семинара се събраха специалисти в областта на туризма, богослови, представители на различни фондации и мидии. Доклад на тема „Поклонничество – същност и прояви“ изнесе деканът на Богословския факултет доц. Иван Желев. Изказвания направиха Негово Превосвещенство Траянополският епископ Иларион, ст. н.с. д-р Христо Темелски от Църковно-историческия институт, г-н Николай Хаджиев, директор на Църковно-историческия музей, г-н Любомир Попйорданов, председател на Българската асоциация за алтернативен туризъм и др. Водещ на сесията бе г-н Румен Драганов.

На семинара бе представена и книгата на доц. д-р Енчо Костов „Религиозният туризъм в България: вчера, днес и утре“. Неин рецензент е Траянополският епископ Иларион.

На семинара бяха посочени възможностите за развитие на религиозен (поклоннически) туризъм у нас, но не бяха премълчани и трудностите. Бе отбелязано, че България притежава неосценено съкровище от миналото – манастирите, които представляват интерес не само за българите, но и за поклонници и туристи от чужбина. Това, което се изисква от нас, наследниците на това съкровище, е да го лажим и направим достойно за хората. Специалистите отбелязаха, че голяма част от манастирите в България са в много лошо състояние – не се поддържат, рушат се, обезлюдени са, а в тези, в които има монашки живот, няма подходящи материали, разказващи историята на манастира, няма изграден подход за посрещане на поклонници и туристи и тяхното запознаване с манастира. Също така няма информация за броя на манастирите у нас и тяхното местонахождение.

Подчертано бе, че религиозният туризъм е една сфера, която предстои да се развие, и за целта ще е нужно тясно сътрудничество между специалистите по туризма и Българската православна църква.

Политическото стабилизиране на Балканите също дава надежди за развитието на този вид туризъм, тъй като страните от региона притежават в наследство ценни в духовно и историческо отношение места за поклонение.

Самото поставяне на въпроса за перспективите на религиозния туризъм у нас е добър знак. Засега мястото на Църквата в този вид туризъм е ограничено, но съществуват всички предпоставки то да се разширява.

Пола КРЪСТЕВА

Вече са в продажба официалните църковни календари, джобен и стенен, издание на Българската патриаршия.

Единствено тези календари носят благословението на Българската православна църква.

Предупреждават се благочестивите християни да не купуват частни подобни издания. Това е противоцърковен акт, подобен на закупуването на църковни свещи от частни търговци.

Църковните календари можете да намерите в храмовете и църковните магазини на каноничната БПЦ.

ЗАПОЧВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2001 г.

„Църковен вестник“	сп. „Духовна култура“
1 година.....19,20 лв.	1 година.....16,80 лв.
6 месеца.....9,60 лв.	6 месеца.....8,40 лв.
3 месеца.....4,80 лв.	3 месеца.....4,20 лв.
1 месец.....1,60 лв.	Цена на 1 брой.....0,90 лв.
Цена на 1 брой.....0,50 лв.	

Поради възобновяване поредността от 12 броя годишно цените за абонамента се променят съответно:

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1090
ул. „Оборище“ №4
тел. 987-56-11
факс 989-76-00

Главен редактор
АНГЕЛ ВЕЛИЧКОВ

Ръкописи не се връщат.

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ
ТБ Внохм, клон Европа – София, пл. „Св. Неделя“ № 19
банков код: 660 96 608, сметка: 1018147018

Смятате да се изпратят е пощенски запис или по банкова сметка, в които да се изпише точният адрес и пощенският код на получателя!

Напомняме, че „Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.